

VIITON – OLEN OLEMASSA

JUHANA SALONEN

VIITON – OLEN OLEMASSA

JUHANA SALONEN

© 2017 Salonen, Juhana

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-951-568-135-5

Kiitokset

En voisi keksiä enempää viittomia tai sanoja kiittääkseni tarpeeksi niitä ihmisiä, jotka ovat olleet tukena elämässäni. Tunnen suurta kiitollisuutta ensinnäkin äitiäni, Sisko-Margit Syväojaa, kohtaan. Hän on tarkastanut kirjani suomen kielen ja kirjoittanut siihen myös oman kuvauksensa kasvutarinastani. Olen erityisen kiitollinen kaikille viittomakielisille ystävilleni, jotka ovat olleet minua kohtaan mahtavia. Minun ei tarvitse luetella erikseen nimiä, koska tarkoitan koko viittomakielistä yhteisöä. Lisäksi suuri kiitos edesmenneelle isälteni, sukulaisilleni ja teille muille, jotka olette nähneet elämäni läheltä.

Jussi Rinta-Hoiska on vastannut suurimmasta osasta kirjani kuvituksesta. Hänelle iso hatunnosto ainutlaatuisesta kuvausprojektista, jonka aikana hypäsin kirjaimellisesti takaisin menneisyyteeni ja kävin uudelleen läpi kipeitäkin muistoja. Kuvat kertovat enemmän kuin tuhat sanaa. Kiitän kuvissa myös esiintyneitä Noora Karjalaista, Antti Kronqvistia, Teemu Lipasti-Sjöroosia autoineen ja Olga Greeniä. Kuvausjärjestelyissä auttoivat muun muassa Juha Leppänen, Mattokymppi Jyväskylässä, Sveitsin lukio Hyvinkäällä ja Hyvinkään Sairaala.

Erityiskiitos Tiina Särkälle, joka toteutti kirjani taiton sisällyttäen siihen kuuroiden kulttuurille ominaisia visuaalisia elementtejä. Unohtamatta esilukijoita (Annemari Ahoste, Kirsimarja Alatalo, Liisa Kauppinen, Arttu Liikamaa, Lea Nieminen, Mika Rasila, Iris Rautiainen, Janina Rintala, Olivia Timmermans ja Outi Toura-Jensen), joiden arvokkaat kommentit auttoivat kirjaprojektini viimeistelyssä, ja Marjo-Leea Alapurasta, joka tarkasti viittaukseni englanninkielisiin tutkimuslähteisiin. Lopuksi kumarrus työnantajalleni, Jyväskylän yliopiston viittomakielen keskukselle, jossa sain työstää kirjaani muun työn ohella.

Sisällys

Lukijalle	9
------------------	---

Osa I

Onnellinen lapsuus

1. Varhaislapsuus	15
2. Koulu ja vapaa-aika	23
3. Lapsemme onkin kuuro	32

Osa II

Murrosikä yllättää

1. Murrosikä muuttaa kaiken	43
2. Kipuileva kuuro nuori – äidin silmin	55

Osa III

Vain yksi tie – ylöspäin

1. Lukio ja muutto Helsinkiin	63
2. Identiteetin löytäminen ja vahvistuminen	73
3. Kuuro nuoremme selviytyy	89

Osa IV

Identiteetin rakentaminen jatkuu

1. Opiskelijaelämää Jyväskylän malliin	96
2. Opintojen edistyminen	111
3. Välivuosi 2009–2010	116
4. Paluu Jyväskylään ja valmistuminen	129
5. Kuuron lapsen kasvutarinan onnellinen loppu	139

Osa V

Ylpeä kuuroudestani

1. Vaikeimman kautta voittoon	145
-------------------------------	-----

LIITE

Tutkimusmatka kuurouteen ja viittomakieleen

1. Deaf Gain – Kuurouden hyödyt	153
2. Sign Gain – Viittomisen hyödyt	165

Kirja on omistettu
viittomakieliselle yhteisölle.
Olen ammentanut sieltä valtavasti
voimaa aina tähän hetkeen saakka,
jota nyt elän.

**“What matters deafness of the ears
when the mind hears? The one true deafness,
the incurable deafness, is that of the mind.”**

Victor Hugo Ferdinand Berthierille (25.11.1845)

Lukijalle

Olen ollut syntymästäni lähtien kuuro. Hän, joka ei kuule puhetta, linnun somaa laulua, musiikin melodioita eikä muita äänimaailman hienouksia. Moniko tulee ajatelleeksi tai ottaneeksi selvää, mitä muuta kuurous pitää sisälleen?

Elämä samanaikaisesti sekä kuulevien että kuurojen maailmassa loi alussa pohjaa ikään kuin kahtia jakautuvalle persoonalleni. Lapsuudesta lähtien olen läpikäynyt kuurouteni kanssa erilaisia vaihteita. Olen hävennyt, inhonnut ja vihannut sitä. Tullessani murrosikään minulla ei ollut varteenotettavaa identiteettiä, jonka perustalle olisin voinut rakentaa minä- ja maailmankuvaani. Olen halunnut muuttua kuulevaksi, jotta voisin saada kosketuksen äänimaailman ihmeisiin. Olen myös ajatellut, että yhteiskunta arvostaisi minua enemmän kuulevana. Myöhemmin, kun olin onnistunut löytämään todellisen itseni, olen iloinnut, riemuinnut ja pomppinut lähes hysteerisenä sen vuoksi, että minä todellakin olen kuuro. Olen ollut välittämättä yhteiskunnan asenteista ja arvoista sekä ammentanut voimaa kuurojen yhteisöstä. Olen siis elänyt kaksoiselämää.

Halusin kirjoittaa tämän kirjan kertoakseni avoimesti, miksi olen joutunut konfliktiin kuurouteni kanssa. Matka, jonka olen tehnyt, on vaatinut kovan hintansa. Erityisesti siksi minun oli jaettava kokemukseni. Nostan esiin ennen kaikkea sen, millaista on elää kuurona – vähemmistössä valtaväestön sisällä. Moni meistä on samassa tilanteessa: on suomenruotsalaisia, romaneja, saamelaisia, maahanmuuttajia sekä eri tavoin vammaisia. Ei sovi unohtaa myöskään ihmisiä, jotka ovat joutuneet yhteiskunnan marginaaliin tahtomattaan jostakin muusta syystä. Jokainen ihminen on kuitenkin lopulta arvokas juuri omana itsenään.

Sain sysäyksen kirjan kirjoittamiselle ensimmäisen kerran vuoden 2002 keväällä. Pelasin silloin Oilersin kakkosjoukkueessa salibandyn nelosdivaria.

Muistan vieläkin hetken, jolloin yksi pelaajista minua tarkkailtuaan kehotti kirjoittamaan joskus kirjan elämästäni. Hän oli Dome Karukoski, josta on sittemmin tullut tunnettu elokuvaohjaaja. Ajatus kirjasta jäi kypsyymään vuosiksi, kunnes syksyllä 2006 päätin kirjoittaa lyhyen jutun elämästäni kuurojen nuorten Visiot-lehteen. Sain lukijoilta paljon positiivista palautetta rohkeudestani ja avoimuudestani. Tiesin nyt, että jonakin päivänä totisesti kirjoittaisin kirjan. Tarvitsin kuitenkin vielä muutaman kunnon potkun persuksilleni. Syksyllä 2010 olin Turussa valtakunnallisilla viittomakielisillä nuorisopäivillä kuuron räppäarin Signmarkin luennolla, jolla hän kertoi omasta menestyksen polustaan. Luennon päätteeksi jokainen sai käteensä vihreän paperilapun, joka tuli kohottaa ilmaan samanaikaisesti. Tällä vertauskuvalla meitä rohkaistiin toteuttamaan unelmiamme nyt heti eikä myöhemmin! Lopullinen päätös kirjoittamisesta syntyi keväällä 2013. Eräs kuuro kaverini järjesti silloin pienen seminaarin, jossa kaikkien osallistujien piti kertoa unelmistaan ja kannustaa muita. Haaveeni tuli julki: kirja, kirja ja kirja.

Kirjani ensisijaisena tavoitteena on herättää lukijat, joille kuurojen kulttuuri ja viittomakielisyys ovat vieraita, ymmärtämään kuuroa hänen omasta perspektiivistään käsin. Englantilainen kuuro tutkija Paddy Ladd on todennut, että meidän kuurojen tulee tuoda kulttuurimme ja kieleemme upeita piirteitä enemmän valtaväestön tietoisuuteen, jotta niiden ainutlaatuisuus ja ” seksikkyys ” herättäisivät kuulevien kiinnostuksen ja uteliaisuuden. Juuri tähän pyrin. Viittomakielen ja kuurouden erityispiirteitä tarkastellaan kirjassa myös tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta.

Viiton – olen olemassa. Suomalainen viittomakieli on antanut minulle mahdollisuuden ja kyvyn tuntea eläväni. Monet ajatukseni, tunteeni, kipinät ja palot kehollani ovat syntyneet vain ja ainoastaan viittomakielellä. Tajusin tämän vasta useiden vuosien etsikkoajan jälkeen.

Viiton – olen olemassa on väkevä kuvaus identiteettinsä kanssa kamppailevan kuuron nuoren kasvusta kulttuuristaan ylpeäksi, viittomakieliseksi aikuiseksi.

Kuulevien vanhempien kuuro lapsi ja ainoa kuuro myös varhaisessa elinpiirissään – siinä lähtökohdat nuoruusiässä läpikäymälleni identiteettikriisille. Kriisi olisi voinut päättyä traagisesti, mutta niin ei kohdallani onneksi käynyt. Kuitenkin vasta vuosien etsikkoajan jälkeen löysin lopulta kuuron identiteetin ja suomalaisen viittomakielen äidinkielekseni.

Halusin kirjoittaa elämästäni kirjan jakaakseni kokemuksi kenen tahansa kieli- ja kulttuurivähemmistöön kuuluvan kanssa. Aihe on yhteiskunnassamme erittäin ajankohtainen, sillä kieli- ja kulttuurivähemmistöt ovat nousseet näkyvästi parrasvaloihin.

Usein ajatellaan, että vähemmistöillä asiat ovat huonosti, ja niissä elävät poikkeavat valtaväestöstä muutenkin – negatiivisessa mielessä. Kirja tarjoaa oivan välineen kuurojen maailmaan eläytymiselle ja virheellisten käsitysten korjaamiselle. Samalla se antaa vahvat näytöt kuurouden ja viittomakielen hyödyistä niin kuuroille itselleen kuin koko valtaväestölle.

9 789515 681355

BoDTM
BOOKS on DEMAND